

Vzpomínky

Problém pravdy mi vrtal hlavou už na střední škole; na univerzitě jsem měl na to téma několik referátů a napsal jsem na ně nakonec i doktorskou práci. Když jsem ji odevzdal a pomalu se připravoval na rigoróza, napsal jsem pro své přátele delší text o „Rádlově pojetí pravdy“, kam jsem uložil to, co nemohlo být v disertaci. Od té doby jsem se k problému vracel znovu a znovu, a zjišťoval jsem, že k jeho řešení je zapotřebí celé nové myšlenkové výbavy. Zprvu jsem doufal, že půjde jen o přesnější, exaktnější pojetí problému, a byl jsem zklamán, když jsem sekvůli tomu na čas oddal studiu symbolické (matematické) logiky. Pak jsem se – po přechodu na filosofickou fakultu – začal seznamovat s Husserlovými Logickými zkoumánými, které jsme četli se soukromým docentem Janem Patočkou v Břehové ulici, kam byl z ústřední budovy odsunut jeho „proseminář“ vysoké úrovně. Probrali jsme větu za větou jen pár stránek, ale mne to velice zaujalo; po nějakém týdnu jsem konečně dostal do ruky tlustý svazek s názvem „Logische Untersuchungen“ z Městské knihovny a nějakou dobu jsem se pokoušel to nejen přečíst, ale i pochopit. Bylo to velmi pracné a potřeboval jsem k tomu příliš mnoho času, ale stejně jsem nestihl přečíst knihu celou. Politická situace houstla a události mne stále odváděly od soustředěného studia. Pak jsem onemocněl a několik měsíců jsem trpěl velkými bolestmi hlavy a závratěmi. Chtěl jsem přerušit studium, ale prof. Vítek mi to nedoporučoval – doba je nejistá, říkal, měl bych se pokusit dostudovat za všech okolností. Stejně si pak budu muset dát dlouhý oddech, musím prý počítat s velmi pomalou rekonvalescencí; odhadoval to tak na osm až deset let. Utěšoval mne s notnou dávkou ironie, že to pro mne bude subjektivně velká výhoda – moji přátelé budou stárnout a jejich výkon půjde dolů, zatímco můj se nejen nebude zhoršovat, ale dokonce se zlepší. Musel jsem téměř na dva roky přerušit studium, a po intenzivní terapii (spousta injekcí, které jsem si dával sám, protože jsem pro bolesti a závratě téměř nemohl vycházet) jsem se posléze zmožil na zkoušky a napsání disertace. Po promoci jsem nemohl dlouho sehnat žádné zaměstnání, až jsem šel na „brigádu“ do Stavobetu Jinonice. Pak následovala vojenská služba, a po ní jsem nabyl přesvědčení, že už se k filosofii nebudu moci vrátit; zkušenost s Husserlem mi říkala, že by to bylo příliš náročné, když po sobě nemoc nechala velmi oslabenou paměť a krajně ztížené soustředění. Začal jsem se věnovat akvaristice; pohled do uklidňující zeleně akvária s pohyblivými se rybkami mi dost pomáhal. A potom přišel dopis od mého učitele, prof. J. B. Kozáka, zda bych byl ochoten vyložit hlavní myšlenky své disertační práce na „vyšším“ (Němci říkají „Oberseminar“) semináři, který tehdy vedl společně s prof. Zichem. Byl jsem pak zván na další semináře, vznikla tam také diskuse o „subjektu“, dr. Zeman napsal článek do Vesmíru a mně uveřejnili reakci. A pak přišel Jiří Němec a začal mi doporučovat Teilharda de Chardin, neboť jsem prý v onom článku některými formulacemi tohoto francouzského jezuitu připomínal. A tak jsem byl znovu vtažen do světa filosofie. Rekonvalescence kupodivu trvala opravdu téměř těch deset let, ale už v prvních letech šedesátých jsem se zase dostával do formy. Ještě v padesátých letech jsem se k tématu pravdy vrátil, jednou ve filosofii Kozákově, jednou v theologii a filosofii Hromádkově. Rádla jsem připomněl jen malým článkem, který pozůstával vlastně jen z vybraných a trochu upravených citací.

(Praha, 030120-3.)